

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Z doseženo plačo nisem zadovoljen — zato nimam kovača za organizacijo

Najvažnejša, obenem pa tudi najtežja naloga delavske organizacije je vzgoja članov za prave delavce. Ne le za delavce po svojem poklicu in svoji zaposlitvi, ampak in predvsem za delavce po svojem mišljenju. Zalostna resnica je namreč, da prevladuje še v velikem delu delavstva meščanska miselnost. Meni, da je njegova najvažnejša naloga, da si pribori čim večji kos kruha. To je vprašanje, ki ima temelj, vse drugo je le fantazija.

Taki delavci širijo zavestno ali pa nezavestno nauk meščanstva, ki vidi v strokovni organizaciji le sredstvo za gospodarsko zboljšanje delavstva. Vse druge naloge ji pa odreja in se celo bori proti delovanju delavske strokovne organizacije preko tega okvira.

Ce opozarja delavska strokovna organizacija svoje člane, kje je vzrok njihovih bede in stiske, ne v delu, ampak v krivični ureditvi družbe in gospodarstva, meščanom tak nauk ni po volji. Pravi: čemu razburjate ljudi? Ali je to potrebno? Ali ne bi bilo veliko bolje, da bi širili med delavstvom boj proti pijančevanju, boj proti lenobi; da bi ga učili, da je dolžno spoštovati svoje gospodarje in se jim pokoravati, ne pa da mrmrajo proti njim in jim zavidajo nekoliko boljši kosček kruha? Kajti tudi kruh gospodarjev je trpek. In slično.

Del delavstva sprejema tak nauk meščanstva in vidi v delavski strokovni organizaciji le nekako dobičkanosno podjetje. Zaradi tega ne postane njen član, da bi se priključil delavski borbeni armadi, ampak da bi potom nje dosegel gotove ugodnosti. Če plačuje za organizacijo določene prispevke, potem mora dobiti nazaj te izdatke najmanj desetkrat povrnjene, in sicer tako in tedaj, kadar si on želi. Če ni tega, potem nima zanjo kovača.

Tako govorjenje dokazuje, da je tak član strokovne organizacije delavec le po svoji zaposlitvi, ne pa po svoji miselnosti. V tem pogledu je meščan in še prav posebno sebičen član. Poleg tega dokazuje, da ne pozna dela organizacije in da je proti njej krivičen.

Kajti delavska strokovna organizacija doseže za delavstvo v prav vsakem podjetju toliko gmotnih zboljšanj, da je prispevek zanjo najmanj desetkrat povrnjen. Ne pomisli, kakšen bi bil položaj v njegovem obratu, če ne bi bilo organizacije. Ne pomisli, da bi bilo delavstvo brez strokovne organizacije nesposobno za kakršne koli podvige v podjetju. Kajti posameznika bi podjetje odslovilo kot nergača in kot rogovileža.

Tak delavski egoist ne pomisli, da nima strokovna organizacija opraviti s kakimi dobrotnimi ljudmi in s gospodarji, ki imajo smisel za potrebe delavstva, ampak da ima opraviti s kapitalom. Ta pa je brezobziren in trd. Brezobziren in trd je tudi tisti, ki je v njegovi službi. Zaradi tega ne more nobena delavska strokovna organizacija uspeti s svojimi zahtevami stodoletno. Vedno ostane še ta ali ona stvar nerešena ali pa ne čisto po volji prizadetega rešena. Kaj napraviti?

Zaveden delavec ve, kaj mora napraviti, to je, pripraviti se na nadaljnjo borbo. Zaveden delavec tudi ve, da postopa podjetnik proti zahtevam strokovne organizacije ne le zaradi dobička, ampak tudi zaradi tega, da bi zbudil med delavstvom proti njej ne-

Za našo severno mejo! Eno nedeljo so nabirali za severno mejo »naši«, drugo nedeljo pa liberalci. Koliko so nabrali posamič ne vemo in najbrže tudi ne bomo nikdar zvedeli. Nabiranje se je vršilo pod tako slabimi zunanji in notranji pogoji, da uspeha ni moglo biti ne pri »naših« in ne pri liberalcih. Uboga naša severna meja. Mi ne rešimo niti ene same slovenske vasi, niti ene hiše. Slovenske ne, komaj »našo« ali liberalno hišo. O domovina, ti si kakor vlačuga! (Cankar: Pohujšanje.)

Prijatelj mi je rekel: »Vse skupaj je norišnica. Ne enim ne drugim nisem ničesar dal. Rad bi dal, rad bi šel tudi sam nabirat, toda to noro slovensko strankarstvo, ki se ne ustavi niti v uri, ko gre narodu za zadnje pogoje življenja. To že ni več norost, to je bogokletstvo. Z narodovo usodo se igrajo stare interesne klike kot v Franciji sredi vojne. Ali smo res tudi Slovenci tako strašno bolni, da nismo v stanju počistiti vsaj v svoji sredini.«

»Kaj verjameš, da so res nabirali za severno mejo? Zaradi mobilizacije strankarskih sil so nabirali, zaradi discipline svojih vrst so nabirali. Severna meja je samo pripravno geslo, sicer pa Hekuba kot jim je Hekuba vse, kar ni v korist ozki »naši« ali liberalni kliki. Če bi oboji svoj narod res ljubili, če bi jim bil narod več kot njihove majhne koristi, bi se združili vsaj zaradi severne meje, če že ne zaradi smrtne nevarnosti, v kateri se nahaja ves narod. O domovina, ti si kakor norišnica!

Neki gospod je izkopal svojo bojno sekuro, zalučal svoj tomohavk v sredo liberalnih vrst. Takole modruje neki gospod: Saj mi smo za združitev, saj nam to zapovedujejo že naša načela, ki jih nismo še nikoli izdali. Toda liberalci so krivi, oni se nam morajo pridružiti že zaradi tega, ker nas je več. Liberalci pa tega nočejo in so edini krivi, da je v narodu razprtija. Mi si umijemo roke nad nedolžnim narodom. Krivi so liberalci.

Ta gospod maha s klafterskimi poleni po — zraku. Saj liberalcev ni nikjer, morebiti, da se še skriva kak posameznik v uredništvu »Jutra«, toda prizadet do sedaj še ni nihče. Včasih si liberalca poznal že po glasu kot slab denar, danes pa, danes več bolje za frakzone kot za liberalce tako so se poskrili. Sedaj so liberalci tajno društvo.

Vsak član JSZ naj skrbi, da se bo članstvo vedno bolj množilo. Le močna organizacija bo v prihodnosti lahko uspešno pomagala delavstvu.

zaupanje in nevoljo. S tako taktiko deloma tudi uspe in sicer pri nezavednih delavcih.

Zakaj so pa ti delavci nezavedni? Nezavedni so zaradi tega, ker se ne udeležujejo delavskega življenja. Taki delavci berejo le meščansko čtivo, delavskega nikoli. Nezaveden delavec ne pozna delavske zakonodaje, zlasti pa ne vidi nezavednega delavca na strokovnih sestankih skupine. Strokovni sestanki se vrše predvsem zaradi tega, da se člani pouče o tekočih delavskih

Pa smo le imeli volitve — na univerzi. »Spektakla ni bilo veliko, zmagali smo pa le »mi«... To smo jih izkoreninjevali, narodne izdajalce, te liberalce.«

Kakšna žalostna in sramotna revščina se skriva za takimi zmagami, sedanjimi in prejšnjimi. Revščina denarja in duha. Na Slovenskem je na univerzi običaj že vsa povojna leta, da stalno zmagujejo »močnejši«. Moč list pa se vedno določa v Belgradu. Včasih za časa Svetozarja so bili močnejši liberalci, sedaj pa so spet »naši«. Časi se spreminjajo in se bodo spreminjali še naprej. Bog ve kdo bo močnejši prihodnje jesen. Kar zdi se mi, da ne eni ne drugi. To pa lahko rečemo, da liberalcem zmage na univerzi niso prav nič koristile, pa tudi ne škodovali. Napredna inteligenca, ki je izšla iz teh zmag, si je pozidala svoje vile, si je zavarovala svojo starost, hodi na lov in kvečjemu pomiluje narod, ki gara za tako plačilo. »Naša« inteligenca pa nima niti za las drugih pozelej in misli.

Pri Srbih in na Hrvaškem pa ni ne liberalcev in ne »naših«. Na univerzi nimajo »močnejše« liste. Tam je vedno narobe, vedno zmagujejo šibkejši. Srbov že od nekdaj nismo mogli zaradi slavnega prerokovanja: Srbi nas bodo po grbi. Srbi so kot Šarec kraljeviča Marka. Za rep se ne pustijo vleči čez

prag niti od kraljevičev. Smo že čisto drugačnega kova mi Slovenci, ki smo vedno radi v senci, kakor pravi pregovor. Tudi na univerzi. Oj ti up in cvet naroda. S Šarcem kraljeviča Marka te ravno ne moremo primerjati. Preje z onimi rejenimi in bleščecimi kopitarji, ki jih je Marko vse potegnil čez prag.

Pa je bilo le prijetno v onih časih, ko smo si stali liberalci in »mi« res odkrito pri belem dnevu eden drugega nasproti. Spomnimo se na svetovno vojno. Cesar Karol je sklical parlament, pa so stopili naši poslanci malo gori na Dunaj in so rekli eno reč pa ta drugo. Pa danes?

Saj imamo še liberalce in »naše«. Če ne bodo eni, bodo pa drugi. Slovence je lahko voditi. Edino Sušteršič se je moral za nekaj let umakniti v Švico, sicer pa še nismo od nikogar zahtevali obračuna za dobro ali slabo narodno zastopstvo. Živio Slovenci, ki so radi v senci.

Nekega dne se bo pa ta pesem le končala. Nenadoma bo konec te preživete stoletne norosti. Domovina bo spet prijazna in svobodna dom veliki družini slovenskega naroda. Vnaprej pozdravljamo zoro nove svobode s prelepimi Cankarjevimi besedami:

Domovina, ti si kakor zdravje!

Namerna zmota

Ob peti obletnici obstoja slovenskega dela Jugorasa, Zveze združenih delavcev, je »Slovenski delavec« napisal v uvodniku trditve: »Duh Krekov je to, kar danes daje življenje ZZZ.« V tem članku hoče dokazati odklik Jugoslovanske strokovne zveze od osnovne linije dr. Kreka in pravi, da se je to uprlo ljudem resničnega Krekovega duha in so zopet uveljavili v organizacijskem življenju slovenskega delavstva načelnost. Ustvarili so ZZZ.

Torej za to se je ustanovila ZZZ. Zaradi pomanjkanja Krekovega duha v slovenskem delavskem gibanju. Ne vemo, če se bo kdo sploh dobil, ki bi naj verjel tej trditvi. Preveč živ je še spomin v vrstah slovenskega delovnega ljudstva na dr. Kreka, da bi ne našel tu vsak premetene zvitosti naše dične ZZZ. In prav zaradi tega, ker je duh Krekov še vedno globoko vsidran v vrstah slovenskega delavstva, si hoče ta organizacija od časa do časa tudi z dr. Krekovim imenom pomagati, da se približa duši slovenskega delavca.

Da je med slovensko inteligenco zamrl Krekov duh je že stara resnica. In v te vrste spada najbrž tudi uvodničar tega članka v »Slovenskem de-

zadevah in da se razčistijo tudi morebitne napake v organizaciji.

Edino tako sodelovanje privede delavca v delavsko miselnost in v delavsko skupnost. Obstoj nezavednih delavcev nas ne sme oplahiti. Dokazuje nam le, kako težka je naloga strokovne organizacije in na koliko zaprek naleti pri svojem delu. Zaprake nas morejo nasprotno napraviti še bolj borbene in vztrajne.

Sadove in uspehe rodi namreč le borbenost in vztrajnost.

laven, ker je njemu vseeno ali danes trdi, da je v ZZZ Krekov duh, jutri zopet kaj drugega, kar je prvemu popolnoma nasprotno. Samo da delavci berejo in verjamejo ter se obračajo po plačilo, ki ga jim on po vetru obrača.

Dejstvo pa je, da je Jugoslovanska strokovna zveza ostala po duhu in delu prav taka kot jo je ustanovil dr. Krek in da se ni niti za korak odmaknila od svojih osnovnih načel ob ustanovitvi. Gibanje, ki ga je začel dr. Krek z ustanovitvijo krščansko socialistične delavske organizacije, je bilo namenjeno slovenskemu delavstvu. Slovenski delavec naj se v okviru svoje lastne organizacije bori za svoje pravice, naj v nji raste in se po njej uveljavlja v slovenskem družabnem življenju. To delavsko gibanje je dr. Krek večkrat poudaril, naj bo svobodno in neodvisno od kogar koli, bodisi od organizacij, časopisja in tudi od politične stranke. S tem je hotel dr. Krek dati zadostno zaščito slovenskemu delavskemu gibanju, da se bo neovirano razvijalo in tudi nemoteno vršilo svoj veliki socialni apostolat. Jugoslovanska strokovna zveza naj torej vrši svojo nalogo prav tako kot jo v resnici vrši še danes. Bori naj se za gospodarsko korist slovenskega delavstva prav povsod, naj pravijo druge organizacije kar koli ali pa časopisje, ali politične stranke. Krivica, ki se delavstvu dela je krivica, pa naj bo kjerkoli. Naj bo to v podjetju, v socialnih zavodih ali pa v politiki. Prav povsod je krščansko delavsko gibanje bodisi v širšem bodisi v ožjem pomenu besede poklicano, da varuje koristi delavstva.

Slovenski narod se je pri dr. Kreku začel pri delovnem človeku, po tovar-

(Nadaljevanje na 2. strani)

nah, rudnikih, gozdovih in na polju. Zato srečavamo dr. Kreka v njegovem življenju samo v teh plasteh naroda. Kjer koli in kar koli je delal, je delal le za delovnega človeka. Zadrugništvo, organizacije, ki jih je on ustanavljal, so bile namenjene samo delovnemu človeku, da se zaščiti pred kapitalizmom, ki je od dneva do dneva rastel. In če bi slovenska politična skupnost rastla in se razvijala po načrtu in po duhu dr. Kreka, bi bila to v resnici ljudska skupnost slovenskega naroda.

Toda življenje je krenilo drugo pot. Gospodarski kapitalizem je naraščal, vedno bolj se je razvijal in tudi duhovno preoblikoval vse evropske narode od največjega do najmanjšega. Tudi naš slovenski narod ni bil izjema. Duh velikih krščanskih sociologov od Leona XIII. in njegove okrožnice »*Reverentium novarum*« pa do dr. Kreka je počasi izginjal iz vodilnih smernic praktičnega socialnega življenja in na njegovo mesto je stopal meščanski kompromisarski duh.

In tako je ostala Jugoslovanska strokovna zveza kot edina še nedotaknjena delavska organizacija krščanskega svetovnega nazora, ki je hodila še vedno krepko in samozvestno pot, začrtano od dr. J. Ev. Kreka. Tudi od nje se je zahtevalo, da prilagodi svoje gibanje nastalim časom in potrebam. Tej zahtevi pa JSZ načelno ni mogla ugoditi, pač pa je krepko ostala zvesta svojim prvotnim smernicam. Hotela je ostati in je tudi ostala taka kot jo je ustanovil dr. J. Ev. Krek, to je svobodna in neodvisna organizacija zavednega krščansko socialističnega delavstva.

Tu pa je začetek Zveze združenih delavcev. Ljudje, ki so hoteli imeti v svoji skupnosti delavsko organizacijo, ki bo odgovarjala času in sodobnemu političnemu gibanju, so jo ustanovili, ji pripravili pot v življenje in jo tudi dejansko podpirajo. Zato pa srečamo zastopnika ZSD na hamburških ulicah, na belgrajskih cestah, v najrazličnejših objemih z raznimi ljudmi, ki imajo pač malo pojma o delu in idejnih smernicah pok. dr. J. Ev. Kreka.

Danes pa se mora žalibog JSZ boriti prav v dr. Krekovem duhu za svobodo in neodvisnost delavskega gibanja, za zakonito stanje v delavskih socialnih zavodih in za demokratično miselnost v slovenskem javnem življenju. Zalostna resnica je to za slovenski narod, toda to dejstvo nam šele spričuje kako zelo je potrebna prav danes Jugoslovanska strokovna zveza in kako zelo je potreben nam Slovincem Krekov duh, ki še vedno živi v vrstah krščansko socialističnega delavstva.

Zato pa je pisanje, »da je Krekov duh to, kar daje življenje ZSD« namerna zmota, preračunana na neizobraženost slovenskega delavca. Kolikor daleč je od ZSD dr. J. Ev. Krek, tako daleč je od nje tudi JSZ in od vseh njenih zaščitnikov. Ko bo slovenska politična skupnost krenila zopet na načelno smer dr. Kreka, kar gotovo ne bo brez zasluge krščansko socialističnega delavskega gibanja, bomo mi lahko v spomin na ZSD zapisali: »Krekov duh je bil to, ki je zadal smrtni udarec ZSD«. To pa ne bo namerna zmota, ampak živa resnica.

Seja skupin ljubljanskega okrožja JSZ

V nedeljo 24. novembra 1940 je bila skoraj ves dan za funkcionarje in zastopnike skupin gornjegrajskega okrožja JSZ važna seja. Seje so se udeležili zastopniki skupin lesnega delavstva iz Nazarjev, žagarjev in lesnega delavstva iz Ljubnega ter skupine lesnega delavstva iz Solčave. Za centralo je bil navzoč tajnik Rozman in tov. tajnik Grošelj. Na seji se je izvršila tudi poslovna revizija treh skupin in to solčavske, skupine žagarjev in skupine lesnega delavstva Ljubno. Po izvršenih revizijah pa je zastopnik centrale dal odbornikom potrebna navodila, kako naj vodijo knjige in sploh delo v skupini. V debati je bilo govora tudi o obratnih zaupnikih, minimalnih mezdah in sploh vprašanjih, ki se tičejo lesnega delavstva v tem okraju.

Navzoči so izrazili željo, da bi centrala kar največkrat prirejala slične seje, kajti ti kraji so v pogledu izobrazbe še posebno potrebni opore. Le sposobni in zavedni delavci morejo uspešno vršiti svoje delo v strokovni organizaciji. Ob 4 popoldne je tovariš Trbovšek zaključil uspešno sejo z željo, da bi rodila kar največ uspehov.

Strokovna poročila

Dupliško delavstvo v boju za zvišanje plač

Že več mesecev se tako obratni zaupniki, kakor strokovne organizacije prizadevajo, da bi uredili pri podjetju več spornih vprašanj. Toda na vse intervencije in vloge dobiva odgovor, da so vsaki razgovori odveč in da ni ničesar, kar bi podjetje imelo za zastopniki delavcev urediti. Na tozadevne vloge, katere so bile poslone podjetju so strokovne organizacije prejemale odgovore, ki ne delajo časti podjetju. Razumljivo je, da je tako ravnanje od strani podjetja delavce razburjalo. Poleg tega, da se je na eni strani odklanjalo vsake razgovore za ureditev spornih vprašanj, se je na drugi strani zniževalo akordne postavke, kakor so se tudi dogajale razne druge nevednosti.

Ker tedaj ni bilo mogoče dobiti podjetja na direktne razgovore, so bile strokovne organizacije primorane zaprositi oblast, da razpiše poravnalno razpravo. Prva razprava je bila v ponedeljek 4. novembra 1940 na okrajnem glavarstvu v Kamniku. Razprava je potekla brez kakavega uspeha.

Tudi druga razprava, katere je bila v petek 15. novembra 1940, razven nekaterih nebitvenih vprašanj ni prinesla nobenega zaključka, zaradi tega je g. okrajni glavar v sporazumu s prizadetimi strankami razpravo prekinil in se je nato nadaljevala v četrtek 21. novembra 1940. Toda tudi na tej razpravi so zastopniki podjetja odklanjali vse tisto, za kar prav za prav gre, t. j. zvišanje draginskih doklad. Na dnevnem redu je bilo in to na vseh treh razpravah 12 točk. Od teh so bile rešene samo nekatere, ki jih že po zakonu podjetje mora priznati.

Kakor na vseh prejšnjih, tako so tudi na zadnji razpravi trdili zastopniki podjetja, da v nobenem primeru ne morejo zvišati draginskih doklad, oziroma plač delavstvu. Zvišanje bi se moglo doseči edino na ta način, ako bi porasila storitve. V kolikor bi tedaj delavci več producirali kakor sedaj, v toliko bi se mogla zvišati tudi meza. Razumljivo je, da delavski zastopniki na take pogoje niso mogli pristati, posebno še zaradi tega ne, ker je znano, da podjetje že dalje časa dela na tem, da ukinja akorde, pri katerih so delavci dosegli primerne zasluge, ko jih nasprotno v obratih, v katerih delavci ne pridejo niti na minimalno mezo, noče ukiniti, niti ne popraviti. Na razpravi je sicer zastopnik podjetja izjavil, da bo podjetje plačalo razliko do minimalne mezde. Ako bi bilo podjetje res tako pravično kot to trdi, bi tega sploh ne smelo biti, marveč bi bilo treba takoj akordne postavke urediti, da bi najmanj dosegle minimalne mezde.

Na zadnji razpravi so delavski zastopniki svoje zahteve znižali na minimum. Tako so bili pripravljeni, da bi se draginska doklada, katero do sedaj plačuje podjetje, zvišala samo za 25%, ko je bila prvotna zahteva, da se zviša za 100%. Enako so tudi pri vseh ostalih vprašanjih popustili, samo da bi prišlo do sporazuma.

Podjetje pa je gladko vztrajalo pri tem, da ne more zvišati ničesar, češ, da je v letošnjem letu zvišalo delavstvu mezde že za 1.200,00 din.

V glavnem so bile delavske zahteve naslednje:

1. Plača za vojaško službovanje vpo-klicanim.
2. Ureditev urnih mezd v oddelkih, v katerih je bilo ukinjeno akordno delo. Urne plače naj se uredi na podlagi povprečnega akordnega zasluga.
3. Ukine naj se akord v celoti.
4. Zvišanje draginskih doklad na podlagi indeksa Narodne banke.
5. Dopolni zaradi pomanjkanja dela se morajo izvajati v smislu določb obstoječe kolektivne pogodbe.
6. Potnine za dela izven tovarne naj se zvišajo in to za 20 din na dodelanje, razven za dela v Ljubljani. Za dela v Ljubljani naj se zvišajo za 15 din.
7. Potnine naj se priznajo oziroma zvišajo tudi voznikom.
8. Zasluzki naj se izplačujejo teden-sko.
9. Ureditev vprašanja minimalnih mezd glede na odredbo bana o minimalnih mezdah z dne 1. oktobra 1940. Minimalne mezde naj se določijo takole:

a) za pomožno osebje v oddelkih:

kovačija, kurilnica, strojnica po 5,50 din na uro, za osebje pod 18. leti pa 4,25 din;

b) v oddelkih: mizarna, parketarna, žaga in dvorišče po 4,75, za delavce pod 18. leti po 3,75 na uro;

c) v vseh ostalih oddelkih po 4 din, za one pod 18. leti po 3 din na uro.

Draginska doklada se ne šteje v minimalne mezde.

10. Ostalim poročenim in kvalificiranim delavcem naj se uredijo plače tako, da bo ostalo dosedanje razmerje.

11. Osebam, ki imajo 14 dnevno plačo, naj se uredi delovni čas, da bo v skladu z obstoječo zakonodajo.

12. Nameščencem je priznati bolniško doklado v isti izmeri, kot so jo nekateri že prejimali.

Kakor rečeno je tu cela vrsta važnih vprašanj, za katera se nikakor ne more reči, da so brezpredmetna in nepotrebna razgovorov. V glavnem gre seveda za zvišanje draginskih doklad, prav tako pa tudi za ureditev minimalnih mezd. Podjetje ima namreč več oddelkov, ki ne spadajo pod tovarno upognjenga pohištva, ker so samostojni, za te bo treba plačevati minimalno mezo za eno stopnjo višje.

Od vseh točk sta se zadovoljivo rešili le 5. in 6., 12. pa se je umaknila z dnevnega reda zaradi tega, ker je to stvar nameščencev, da jo uredi. Pri vseh ostalih točkah pa se ni moglo doseči sporazuma in je tako tudi tretja poravnalna razprava ostala brez uspeha.

Za največjo krivico smatra delavstvo, ker se mu očita, da premalo dela, ko je vendar znano, da se je v teku zadnjih let vsako delo že neštokrat preizkusilo in je bilo ugotovljeno, da so storitve pravilne.

Podjetje bi pri vsem tem rado, kakor je videti, zlomilo delavsko skupnost, ker pravi, da je pripravljeno zvišati zasluge individualno in to v toliko, kolikor bo delavec več naredil. Že iz tega je dovolj jasno razvidno, da hoče podjetje delavstvo izigrati, kajti take obljube se dajejo že dalj časa, toda delavstvo od njih ničesar nima.

Delavske strokovne organizacije so glede na tako zaostreno stanje s posebno pismeno vlogo obvestile o položaju tudi g. bana, prav tako pa tudi Zadrugno gospodarsko banko, ki je glavna upnica tega podjetja. Istočasno so tudi osebno obvestili generalnega ravnatelja dr. Slokarja o položaju in mu predložili, da delavstvo odklanja odgovornost za nadaljnji razvoj dogodkov. Prepise vlog na g. bana in Zadrugno gospodarsko banko so poslale strokovne organizacije tudi okrajnemu glavarstvu v Kamniku.

Delavske strokovne organizacije so

Fond za podpiranje brezposelnih delavcev

Zaradi izredno težkega položaja naše tekstilne industrije, ker ne dobi potrebnih surovin, razumljivo trpi največ delavstvo. Sicer se je v zadnjem času položaj zboljšal, vendar je še vedno mnogo delavcev, ki delajo s skrajšanim delovnim časom ali pa so delno brezposelni.

Zaradi tega položaja so delavci na sestankih, ki so bili predčasno, začeli razmišljati ali bi ne kazalo ustanoviti posebnega sklada za podpiranje delno ali popolnoma brezposelnih delavcev tekstilne industrije. Večina je sicer stala na stališču, da je treba dobiti sredstva za ta fond iz blaginjskega sklada, ker je delavstvo že itak dovolj obremenjeno z raznimi davšinami in dajatvami. Da bi bil sklad kar bolj ekspektiven in da bi bila kontrola kar boljša, so tako delodajalci kot delavci bili mnenja, da ga naj upravljajo prizadeti sami, t. j. zastopniki delodajalcev in delojemalcev preko svojih strokovnih organizacij, kraljevska banska uprava pa naj bi imela samo nadzorstvo.

V ta namen se je pooblastilo zastopnika Delavske zbornice, da izdela poseben osnutek. V smernicah, katere so se dale zastopniku Delavske zbornice za izdelavo tega osnutka je bilo izrecno naglašeno in tudi osvojeno stališče, da bodo imenovali svoje zastopnike v ta sklad tako delodajalske

Pojasnilo

V številki 48. »Delavske pravice« z dne 21. novembra 1940 smo priobčili pod naslovom »Delavčevi prejemki ob orožnih vajah« razsodbe vseh treh stopenj v stvari pravde Potočnika Ernesta proti tvrdki Kavka Karel. Brez vednosti in proti volji obeh sedanjih zastopnikov Potočnika Ernesta je bilo na koncu članka omenjeno njihovo ime, kar na željo prizadetih lojalno izjavljamo. Resnici na ljubo bodi povedano, da je pravdo za Potočnika Ernesta vodil pokojni dr. Jule Gabrovšek, odvetniški pripravnik v Kranju. — Uredništvo.

tedaj vse storile, da bi se v kolikor je v danih razmerah mogoče spor poravnal. Kljub temu, da so v svojih zahtevah delavci do skrajnosti popustili, to ni uspelo. Iz vsega je razvidno, da ima podjetje pri tem neke posebne namene. Delavstvo bo budno pazilo in se še vnaprej enotno borilo, da bo uveljavilo svoje sicer tako minimalne, a upravičene zahteve.

V ponedeljek 25. novembra je bilo ob 13 na vrtu gostilne Herle na Duplici zborovanje vsega delavstva. Zastopniki strokovnih organizacij so poročali o poteku tretje razprave.

Delavstvo je objektivna in stvarna poročila o tej razpravi z zadovoljstvom vzelo na znanje. Ker so razmere vse prej nego ugodne tudi za delavstvo, je bil sprejet sklep vseh navzočih, da gre delavska delegacija še enkrat v podjetje in skuša doseči zvišanje plač. Zastopnik podjetja je nato pri razgovorih izjavil, da bi podjetje zmoglo zvišati poročenim delavcem draginsko doklado za 30%, samcem za 20%, ženskam pa nič, ker so itak prejele večje poviške nego delavci.

Razumljivo je, da je delavstvo ta predlog podjetja soglasno odklonilo. Istočasno pa je tudi sklenilo, da ne bo dopustilo nobenih redukcij katerega koli delavca na način, kakor se je to nameravalo izvesti te dni.

Ker ni bilo mogoče doseči vsaj za silo primerne zvišanja plač, je delavstvo soglasno sklenilo, da gre v borbo za enotno kolektivno pogodbo skupno z delavstvom podjetja Thoma & Numhes v Varaždinu. To pa pred vsem zaradi tega, ker se podjetje vedno sklicuje na konkurenco tega podjetja. Dokler vsa ta vprašanja, to je enotna kolektivna pogodba in plačilni pogoji ne bodo rešena, pa bo vse delavstvo delalo samo za urne mezde.

Delavska delegacija je sporočila sklep zastopnikom podjetja, kar so ti vzeli na znanje.

Borba s tem ni zaključena. Stvar se je samo preložila in ima dobro stran v tem, da se bodo vsa vprašanja uredila skupno in enotno za obe podjetji. Pripomniti moramo, da sta to edini podjetji v Jugoslaviji.

Borbenost in enotnost, ki sta vladali na zborovanju, mora trajati do zaključka te borbe. Le v skupnosti in slogi je naša moč!

kot delojemalske strokovne organizacije.

Ko smo pa dobili osnutek pravilnika za sklad, smo videli, da je Delavska zbornica to spremenila in vstavila določbo, da bo ona sama imenovala predstavnike za sklad. S tem je razumljivo grobo kršen dogovor, katerega je osvojila tudi oblast na anketi pri kr. banski upravi. Zbornica je nato dosegla, da se je sklicala anketa, na katero pa strokovne organizacije niso bile povabljene. Zaradi takega postopanja od strani Delavske zbornice so delavske strokovne organizacije JSZ, SK in NSZ sporočile zbornici, da se s tem ne strinjajo in protestirajo proti izigravanju sklepov, ki so bili soglasno sprejeti na zadnji anketi, ki je bila v to svrhu na kr. banski upravi. Istočasno so strokovne organizacije obvestile tudi kr. bansko upravo.

Proti takim metodam se bo delavstvo razumljivo z vso silo uprlo, kajti ono more prevzemati odgovornost samo za tiste stvari pri katerih samo sodeluje. Delavske strokovne organizacije kakor tudi delavstvo se bo uvedbi tega sklada uprlo. S tem je podan nov dokaz, da sedanja uprava Delavske zbornice ne zastopa koristi delavcev tako, kakor bi jih praviloma morala. Pač pa uvaža v delavsko gibanje metode, ki mu ne bodo v korist.

Jeseniško delavstvo spet v borbi s KID

Kakor smo že poročali, so se tukajšnje organizacije pogajale s podjetjem dne 17. IX. in 30. X. za zvišanje draginskih doklad ter za doplačilo za štiri mesece nazaj. Ta pogajanja so bila brezuspešna. Takrat smo v »Pravici« izrazili upanje, da bo prišlo pri prihodnjih pogajanjih do ugodnega zaključka, toda pogajanja, ki so bila 8. t. m. so bila zopet brez uspeha. Zastopnik podjetja je odločno izjavil, da podjetje ne da ničesar, ne doplača za nazaj, ne da zvišanja za naprej. Trdil je, da so se naši zaslužki v času porasta draginje dvignili za 0,08% več, kot pa cene življenjskih potrebščin. Zato da nimamo osnove za zvišanje zaslužkov. Povzpeli se je celo do izraza, da podjetje ne bo dopustilo, da bi njegovo delavstvo imelo sedaj boljše življenje kot pa pred porastom draginje. Tako je torej v praksi sožitje in skupno prizadevanje za rast in procvit podjetja in izboljšanja življenjskih pogojev delavstva. Če gre podjetju slabo, naj se znižajo tudi delavski zaslužki, če gre podjetju dobro, delavstvo to nič ne briga. In, da gre danes podjetju res dobro, o tem smo si vsi na jasnem. Saj je prav železna industrija tista, ki v teh časih dela z ogromnimi dobički. Taka praksa najboljše dokazuje, da so besede »sožitje«, »skupnost« itd. le fraze, s katerimi se skuša uspravati delavstvo in javnost.

Delavstvo je z izidom pogajanj zelo nezadovoljno ter ogorčeno nad takim postopanjem zastopnika podjetja. Zato so se zastopniki organizacij ponovno sestali in ugotovili, da so si edini v gledanju na ta problem. Sklenili so, da ta stvar nikakor ne sme ostati na mrtvi točki. Ker pa forum, s katerim smo se do sedaj pogajali ni pokazal nobene volje, da bi nam ustregel, smo sklenili, da pošljemo vlogo na upravni svet KID, v katerega rokah je sedaj vsa stvar. Videli bomo, kakšno razumevanje bodo pokazali gg. upravni svetniki. Če bodo tudi oni odklonili, bo delavstvo prisiljeno stopiti v ostrejšo borbo.

Ker je potrebno, da je vse delavstvo o stvari pravilno obveščeno, so organizacije sklenile, da to vlogo, ki smo jo poslali na naslov 20. t. m., vsaka organizacija v svojem glasilu v celoti objavi. Vloga se glasi:

Delavske strokovne organizacije, Jugoslovanska strokovna zveza, Narodno strokovna zveza, Savez metalških radnikov Jugoslavije in Zveza združenih delavcev, podružnice Jesenice—Javornik, Vas obveščamo, da smo se medsebojno sporazumeli k enotnemu nastopu za ureditev, odnosno zvišanje draginskih doklad delavstva KID.

Na izrecno željo so bili razgovori z Vašim zastopnikom g. ing. Petrovčičem dne 19. IX., na katerih smo v imenu delavstva podali utemeljitev po zvišanju draginskih doklad za mesece junij, julij in avgust kot doplačilo, sedanje draginske doklade so bile ustanovljene na podlagi narasle draginje vključno do maja t. l. V naslednjih 3 mesecih je draginja v toliko narasla, da bi se iste morale zvišati za približno 3,72%. G. ing. Petrovčič je to zvišanje cen življenjskih potrebščin v imenu KID tudi priznal, vendar je odklonil zvišanje draginskih doklad iz razloga, da so izplačane doklade dosegle tudi zvišanje po sklenjenih kolektivnih pogodbah za ca. 1,90%, t. j. od določenih v kolektivni pogodbi 16,55 na 18,45%. O tem zvišanju pa strokovne organizacije prej niso bile poučene ter smo si zaradi tega pridržali čas za proučitev.

Na razgovorih dne 30. X. t. l. smo podali računsko ugotovitev, pri kateri smo vključili tudi mesec september ter je znašal dvig cen po našem spoznamem lokalnem indeksu za ca. 5,50%, kar nas opravičuje za zvišanje draginskih doklad kot doplačilo za navedene mesece nazaj, kar znaša približno 1 milijon din, pri katerem so že odsteti presežki podlage v kolektivni pogodbi o draginskih dokladah. Po teh naših ugotovitvah si je g. ing. Petrovčič pridržal čas za proučitev.

Dne 8. novembra t. l. so bili razgovori, na katerih nam je g. ing. Petrovčič sporočil, da ni bistvenih razlik v izračunu. Istočasno pa je odklonil zvišanje draginskih doklad za navedene mesece nazaj. Zavrnil je utemeljeval s tem, da se je proti prvim 8 mesecem leta 1939. zaslužek delavstva dvignil prav za toliko, kolikor znašajo številke zvišanja indeksa. Značilno pa je, da je delavstvo doseglo to zvišanje zaradi večje storitve moža v akordu, zaokrožitvi skupinskih mezd s septem-

brom leta 1939. in vsemi izplačanimi prispevki.

Tej zavrnitvi moramo v imenu delavstva odločno ugovarjati in sicer:

1. Pri sklepanju sedanje obstoječe kolektivne pogodbe leta 1937. so bile znižane delavske mezde za ca. 11%. Pri tem primeru je g. Praprotno v imenu upravnega sveta poudarjal, da bo delavstvu prepuščena možnost nadoknaditi to izgubo z večjo storitvijo in da na ta način zvišanim plačam podjetje ne bo ugovarjalo, ker je znižanje za 11% potrebno zaradi tega, da se dvigne produkcija na moža. Torej ali naj bo sedanji dvig produkcije, ki jo je delavstvo storilo zaradi svoje pridnosti v škodo njemu samemu?

2. Korigiranje skupinske doklade, zvišanje usposobljenostne doklade, zvišanje odstotkov na nekatere večje praznike in večjih plačanih dopustov, ki so stopili v veljavo 1. septembra 1939, so po izjavi podjetja znašali 4,50 odstotkov zvišanih delavskih prejemkov. To zvišanje sedaj ne bi smelo služiti podjetju, da ga jemlje v račun draginskih doklad, ker to se je doseglo le zaradi dobre produkcije pri podjetju in dviga standarda delavstva. Ugotavljamo pa, da se ob času razgovorov za preureditev kolektivne pogodbe ni pričakovalo ne na eni ne na drugi strani pojava take podražitve življenjskih potrebščin. Zato ni pravilno, da bi moralo delavstvo sedaj korigiranje kolektivne pogodbe tako drago plačati.

3. Zaradi dobrega uspevanja podjetja, kar se je deloma doseglo zaradi marljivosti delavstva in izrabe njegove delovne moči do kraja, so dale delavske strokovne organizacije predloge in

prošnje za izplačilo izrednih prispevkov. Tem prošnjam je bilo v zadnjih treh letih ugodeno v mesecu decembru, zaradi tega so dobila ta izplačila ime »božičnica«. Te »božičnice«, ki jih je prejemale delavstvo, je podjetje priznalo prav gotovo zaradi gori navedenih dejstev, da ima podjetje dobro prosperiteto, zato sedaj ni pravilno, da se ta izplačila računajo v draginske doklade.

S takimi zavrnitvami po zvišanju draginskih doklad se v imenu delavstva ne moremo strinjati, posebno pa ne, ker nas računsko osnova prepričuje v upravičenosti zvišanja.

Z zadnjih razgovorov pa smo odšli zastopniki organizacij s skrajnim samozatajevanjem, ker nastop in odslo-vitev g. ing. Petrovčiča vsekakor nista bila primerna za ustvarjanje sožitja med delavstvom in gg. zastopniki podjetja.

To našo ugotovitev smo se namenili sporočiti cenj. naslovu, da naj jo pro- uči in ugodi naši upravičenosti dopla- čila draginskih doklad za nazaj. Isto- časno pa naj se uredijo redne dra- ginske doklade, ker z doplačilom za nazaj izgubljajo na svoji vrednosti. Dejstvo je, da podjetje izredno dobro uspeva, tako da ni možno dodati samo razliko in zvišati redno draginsko do- klado v bodoče, temveč je sedaj pri- meren čas, da bi se v teh težkih časih za delavstvo dvignil tudi standard od- nosno, da se povrnejo tiste dobrine, ki jih je delavstvo izgubilo ob času go- spodarskega zastoja.

Ponovno izražamo željo, da se naše težnje v znamenju mirnega sožitja uredijo, kakor vam zgoraj predocu- jemo.

članskih sestankov, ki so vsak mesec samo enkrat. Tovariši sprejmite to v vednost. Odbor.

Poročil se je v nedeljo 17. novembra član naše skupine tov. Aleš Jože z gospodično Kos Milko. Vsi člani naše skupine jima želijo v zakonskem stanu sreče in božjega blagoslova!

Dobrova

Kaj je pri nas s popravilanjem ob- činskih cest in kako se ta stvar rešuje pri občini? Marsikomu ni nič znanega. Vsi vemo le to, da so ceste v skrajno slabem stanju. Vzemimo samo cesto, po kateri gre ves promet iz cele obče- ne in še iz Horjula ter Polhovca gradca, t. j. iz Stranske vasi, Bokavc in Vrhovcev! Tukaj gre vse ono, ki ni obloženo z najtežjimi vozovi, vsi ročni vozički, kolesarji, pešci, mleka- rice, šolski otroci in mnogo ljudi iz

vel, je stopila v sobo njegova skrbna gospa Fani. Pristrčno smo se pozdra- vili in takoj nama je zabičala, da sva danes njihova gosta pri kosilu. Ni na- ma kazalo drugega, kot da sva obisk potegnili čez opoldansko uro.

Tovariš Gostinčar je vsakogar iz- med nas silno vesel, kadar ga kdo za kratek čas obišče. Škoda le, da nam vsakdanja služba in delo v organiza- ciji ne dopuščata tako pogostokrat take obiske kot bi mi radi hoteli ali pa tudi Gostinčar sam. Ob nedeljah bi bil čas na razpolago, toda redni sestanki na- ših skupin nas vsako nedeljo kličejo iz kraja v kraj. Drugih obiskov, razen nekaj prijateljev v bližnji okolici, sko- raj ne pozna. Sodelavci, s katerimi je včasih skupaj delal v slovenski poli- tiki in v nekdanjih časih tudi v JSZ, so docela pozabili na njega. Prav do- bro je povedal pred časom neki naš tovariš, ko je rekel, da je v mladih letih Gostinčar toliko delal, da si je vse pete izbrusil in da je prav zato tako majhen. Toda v zaslugi za to so vsi pozabili nanj. Le Jugoslovanska strokovna zveza ni pozabila, kot tudi on ni nanjo. Izkristalizirala se je pra- va skupnost Krekovih delavcev okrog JSZ, vse drugo je odletelo tako od or- ganizacije same in seveda tudi od to- variša Gostinčarja. V današnji JSZ pa vidi tov. Gostinčar pravi smisel svo- jega nad 40 letnega dela in danes vidi, čeprav je vse drugo nanj pozabilo, da njegov trud ni bil, hvala Bogu, zastonj.

Med kosilom in po kosilu se je raz- vil razgovor o početkih JSZ, o Kreku samem, o njegovi smrti. Kako se časi spreminjajo in tudi ljudje je bila za- nimiva ugotovitev, da je eden prvih predsednikov JSZ pred kratkim zasto-

mesta. Na tej cesti je ob deževju vse polno blata in tudi jam ne manjka.

Pravijo, da imamo v občinskem od- boru tako pametne ljudi, da pred- lagajo, da bi vse občinske ceste na- sipali z gramozom za 50 par na meter- sko dolžino. Neverjetno se sliši, da bi bili taki možje za odbornike, ki mi- slijo, da je s tem že vse urejeno, da bi cesto, katera ima dvajsetkrat več prometa kot katera druga, nasipali z isto količino gramoz (50 par na me- ter). Pozivamo delavske odbornike in tudi druge nepristranske možje, da na- stopijo s pametno besedo, da dosežejo sklep, da se najslabše in najpromet- nejše občinske ceste temeljito popra- vijo. Saj vsi plačujemo davke in tudi ponos občine zahteva, da ne bomo imeli najslabših občinskih cest v oko- liških občinah.

Črna - Kaolin

Sestanek naše skupine bo v nedeljo 1. decembra 1940 ob 2 popoldne v go- stilni Logar, Praprotno-Sv. Primož. Ker se moramo porazgovoriti o važnih stvar- eh, se sestanka udeležite polnoštevil- no. Pride zastopnik centrale.

Preserje

Naš sestanek, ki bo 1. decembra, bo namesto ob dveh popoldne ob 10 do- poldne, po končani deveti maši. Sesta- nek bo pri Kriškerju. Pridite vsi čla- ni, da se pogovorimo o brezposelnih podporah in drugem.

Hrastnik

V nedeljo 1. decembra 1940 bo ob 4 popoldne širša seja naše skupine rudarjev in sicer pri Logarju. Seja bo važna, zato vabimo članstvo, da se je polnoštevilno udeleži! Kdor še nima koledarčka, naj ga takoj kupi, da po- tem obračunamo s centralo in naro- čimo novih!

Ce se bo že to nedeljo praznovala sv. Barbara, naša patrona, vabimo vse tovariše, da se polnoštevilno udeleže spreveda na Dol. Ker je ta dan tudi narodni praznik, bomo prosti, zato praznujmo vsi ta naš praznik. Popol- dne vsi na sejo! — Odbor.

Maribor

V soboto 30. novembra t. l. bo sesta- nek tekstilnega delavstva ob pol 16 v prostorih gostilne Grmek v Studencih. Na sestanku bo poročal zastopnik JSZ strokovni tajnik tov. Pestotnik Janez iz Ljubljane. Ker bo ta sestanek zelo važen za tekstilce, zaposlene v pod- jetju »Doctor in drug«, naj se ga vsi gotovo udeleže.

Dne 30. novembra t. l. bo okrožni sestanek vseh strokovnih skupin eks- poziture JSZ v prostorih Jugoslovanske strokovne zveze, Sodna ulica 9-III (De- lavska zbornica). Za vsakega posamez- nega člana je udeležba strogo obvezna. Poročal bo tudi na tem sestanku za- stopnik JSZ strokovni tajnik tov. Pe- stotnik iz Ljubljane.

pal delodajalsko skupino pri pogaja- njih, ki jih je vodila JSZ za delavstvo neke tovarne. Čeprav je tov. Gostin- čar star že nad 80 let, muči ga rev- matizem in naduha, vendar je po duhu mlad in svež, tako da bi bil z velikim veseljem pripravljen iti od skupine do skupine in jim govoriti o važnosti JSZ, o delavski zavesti in o upravičenosti boja in njegovi veliki važnosti za slo- vensko delavstvo, če bi JSZ na kakr- šen koli način prenehala s svojim po- zitivnim in stvarnim delom. V času duhovnih zmot, raznih političnih in strankarskih kresanj, ki so znak le duhovnega propadanja sedanjega re- da, je delo krščanskega socialističnega delavskega gibanja silno važno. Ta važnost pa ni velikega pomena le za delavstvo, ampak za ves slovenski na- rod, kajti iz duhovnih vrednot, ki so osnovna podlaga vsega našega giba- nja, mora priti novo prerodenje v vr- ste slovenskega delovnega ljudstva.

Po podobnem razgovoru je seveda ura za uro hitro minula. Prišel je čas slovesa. Tovariš Gostinčar se je ves pomlajen pristrčno poslovil od naju in znova naprosil, naj kmalu zopet kaj pridemo. Vsakemu je stisnil v roke v spomin lepo tikvo iz njegovega vrta, gospa pa nama je zataknila v gumb- nico vršiček roženkravta. Ob Gostin- čarjevi osemdesetletnici je gospa iz šopka, ki so mu ga poklonili tobačni upokojeenci, vsadila vršiček roženkrav- ta in danes je zrastle iz tega vršička že mogočen in lep roženkravt. Z željo, da bi še dolgo rastle roženkravt in z njim vred Gostinčar dočakal še 85-let- nico in morda še več, sva se v tovari- šem Stanetom poslovila tudi od gospe in hitela proti Ljubljani. S. Zumer.

Do naših krajev

Zagorje

V petek 22. novembra ob 4 popoldne smo imeli v gostilni Rancinger članski sestanek. Sestanek je bil bolj pičlo obiskan. Vidi se, da je med članstvom premalo zanimanja za strokovno orga- nizacijo. To je pa tudi vzrok temu, da je bilo članstvo večinoma popoldne za- posleno. Prav lepo in izčrpano poročilo o delu, nalogah, pomenu in koristih nam je dal zastopnik centrale tov. Jo- že Rozman, ki ga je članstvo pazljivo poslušalo in mu odobravalo. Na se- stanku je poročal tudi tov. Križnik o zadnjih mezdah gibanjih, o obramb- nem skladu. Pozival je članstvo, naj bo vsaj toliko zavedno, da sedaj v de- cembru plača članarino, ker ta je pod- pora naši organizaciji, ki jo vzdržu- jemo iz svojih sredstev. Tovariši, za- vedajte se, da le v organizaciji je moč in tudi pridobitev, zato se udeležujte

Na obisku pri J. Gostinčarju

Po lepo uspelem sestanku naših to- varišev iz »Store« v Dravljah sva jo mahnila v nedeljo dopoldne s tovari- šem Kovačem k tovarišu Gostinčarju v Vižmarje. Ker je padal dež, nama ni drugega kazalo, kakor da sva sedla na tramvaj in se potegnili v Št. Vid. Od tu pa z avtobusom do taceškega klanca in le mal ovinek okrog hiš in že sva stala pred malo hišico tovariša Gostinčarja. Pri vstopu v hišo sva na- šega starosta dobila v sobi pri mizi.

Vzradoščen nad obiskom naju je po- vabil k mizi. Z velikim zanimanjem naju je obsul z vprašanji. Kako in kaj v družini, kako in kaj v pisarni JSZ in po skupinah naše organizacije. S krat- kim pojasnilom, da se naši člani in članice dobro držijo, da organizacija še vedno napreduje in o velikih bojih pri mezdah gibanjih in raznih posre- dovanjih je izrekel obžalovanje, da ne more več tako hoditi okrog in tako tudi v Ljubljano, da bi se še sam ude- leževal velikega in pomembnega dela v JSZ. Povedal sem mu, da je pred kratkim pisal »Slovenski delavec«, da ZZZD prav za prav duhovno izvira iz početkov JSZ in da se je ustanovila pred petimi leti prav zato, ker je JSZ zapustila pravo linijo, se je prav iz srca nasmešnil. »Mogoče«, je rekel to- variš Gostinčar, »toda le iz tistih kro- gov, ki so pravemu Krekovemu delu vseskozi nasprotovali.« Dobro sva s to- varišem Stanetom ta odgovor razumela.

Med tem živim razgovorom, pri ka- terem se je tov. Gostinčar zelo razži-

Javornik

Vsemu članstvu JSZ v vednost! Odber skupine kovinarjev je na svoji zadnji seji sklenil sledeče: Skupina, odnosno njeni funkcionarji, kakor tudi obratni zaupniki JSZ odslej ne bodo več opravljali nikakih intervencij pri delodajalcih oziroma podjetjih ali nadrejenih osebah za one delavce, ki se ne bodo izkazali s člansko legitimacijo JSZ na Javorniku ali na Jesenicah, da je članarina za mesec, v katerem se zahteva pomoč, že plačana. — Tovarishi! Kaj boste rekli k temu? Mi pravimo, da se bomo tega sklepa točno držali in vsako pomoč tistemu, ki ne bo imel plačane članarine, odklonili. Člani, ki ste na zaostanku s članarino, jo takoj poravnajte. Neorganizirani, organizirajte se! — Koledarčki so zaenkrat pošli. Kdor ga še ni dobil, naj ga takoj naroči pri skupinskih odbornikih. Naročili smo namreč novo založbo in upamo, da jih bomo čez nekaj dni zopet lahko prodajali, zato ne kupujte po nepotrebnem druge koledarčke.

Poročili so se tovariši: Smolej Jan-ko z gospodično Anico Smolej; Smolej Franc z gospodično Ljudmilo Zupan-čič; Plasin Ciril z gospodično Marijo Zvab. — Vsem novoporočencem iskreno čestitamo.

Kranj

V nedeljo 24. novembra se je poročil naš zvesti član Rakovec Jože iz Cirič z gđc. Strekelj Justino iz Zg. Pirnič, sedaj delavko v Jugobruni. Na novi življenjski poti želimo obema sreče in božjega blagoslova ter še nadaljnega agilnega dela v Jugoslovanski strokovni zvezi!

Otiški vrh

V nedeljo 1. decembra t. l. bo okrožni sestanek koroškega okrožja ob 9 v prostorih gostilne Prigdar v St. Janžu. Udeležba za vse, kateri so vabljeni na ta sestanek, je trogo obvezna. Poročala bosta kot zastopnika JSZ tov. Pestotnik in tov. Majer.

Stahovica

Poročila se je naša agilna članica tov. Jeras Frančiška iz Godiča s tov. Balantičem Ivanom. Na novi življenjski poti ji jima članstvo želi mnogo sreče in božjega blagoslova.

Opozorilo vsem drvarskim kompanijam! Zadnje čase je opaziti, da nekateri vodje partij sprejemajo v delo delavce brez dovoljenja uprave Meščanske korporacije. Zato naj velja vsem tistim opomin, da brez dovoljenja uprave ne sprejemajo nobenega delavca več v delo, tudi za en dan ne. To naj vzame vsak na znanje, da ne bo potem nepotrebnih sitnosti.

Vse tovariše pa prosimo, naj gotovo poravnajo enkratni prispevek za »Delavsko mladino«, to je 6 din za vse leto, kar je bil sklep občnega zbora. Prosimo, naj to vsak poravnal!

Škofja Loka

Pred kratkim sta se poročila naša tovarišica Hafner Ivana in Mesec Tone. Lademu paru želimo mnogo blagoslova.

Mezdno gibanje v »Seširu«. Kot smo že v zadnji številki »Pravice« opisali dotakratni potek gibanja, tako se tudi danes oglašamo o nadaljnjem poteku. Sporočiti moramo samo to, da upravni svet tovarne »Sešir« sploh ni hotel na svojih seji naših zahtev po zvišanju resno vzeti v pretres. Trdno smo prepričani, ako bi bilo pri upravnem svetu vsaj malo razumevanja glede naše stiske zaradi draginje in malo dobre volje, da bi se gotovo našla druga pot

Pozor! Več prvovrstnih šivalnih strojev različnih znamk, novih in rabljenih, je poceni naprodaj pri „**PROMET**“ v Ljubljani, nasproti križanske cerkve, telefon št. 43-90.

DOBRE ČEVlje

dobite le pri

Anici Kocutar, Ljubljana
Tyrševa c. 14. - Velika izbira!

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

LETOS POZOR! »Dürkopp«, »Triumpf« »Styria«, »Austrodaimler« in kolosa drugih znamk daje po najnižji ceni na obroke Ciril Kmetič v Dobu 110

in ne da se nam ultimativno odgovori: »Upravni svet je sklenil, kot že zadnjič rečeno, povišek 50 par.« Pika! Amen! — Delavstvo bo težko preneslo tako žalitev ter bo po svojih zastopnikih poizkusilo primerno obojestransko rešitev. Ako bi se pa spor poostрил, naj nosijo za njega odgovornost tisti, kateri so že leta 1935, prisilili delavstvo, da je govorilo. Mislimo pa, da sedanjí časi niso primerni za razburjanje delavstva ter da je treba skupno najti primerno rešitev, da nas bo povojno gospodarstvo našlo zbrane in ne izžerpane.

Nazarje

V nedeljo 17. novembra smo imeli dobro obiskan sestanek članov. Na sestanku je poročal tov. Borc. Navzoči so z zanimanjem sledili poročilu, ter na koncu prav pridno posegali v strokovno debato. Bili smo presenečeni, ko ni bilo dovoljeno govoriti o novoustalovljeni organizaciji. Dobili smo vtis, da nekaj že ne bo v redu, če se mora delavska organizacija ščititi od zgoraj. Napravili smo načrt za ureditev in rešitev naših zahtev ter bo tozadevne sklepe zastopnik izročil centrali v nadaljnjo rešitev. Mi imamo v našo JSZ polno zaupanje in delavstvo bi jo znalo ceniti šele tedaj, če je pri nas ne bi bilo. Vsi oni, ki iščejo rešitve drugod, so se v naši JSZ izkazali kot nesposobni in odšli zlasti zato, ker se je od njih terjalo, kar ostali člani sami izpolnjujejo, to je članarina. Tudi drugi jih bodo izrinili, če se ne poboljšajo. — Kar pa tiče očitka, ki ga je prinesel »Slovenec« 15. novembra t. l., da so zaupniki sami predpostavljali pazniki, je nesramna laž. Prav vsi so ročni delavci, le sedmi je zaupnik namješčenec, kar bi morali stoođstotni katoličani in zakupniki Delavske zbornice priznati in vedeti, da ustreza zakonu. Bolj zanimivo je to, kako so novi organizatorji mogli vnesti v svoj odbor našega člana Slatinska Jožeta, ki je bil ob ustanovnem sestanku že tri tedne pri vojakih. Če bi bil doma, bi razumeli, sicer pa itak vemo, da Jugoras pri nas bodočnosti nima. — Vse pošteno delavstvo opozarjamo, da je moč in uspeh delavstva v skupnosti in enotnosti, kdor pa to enotnost cepi, bo tudi odgovoren za škodo, ki jo bo razcepljeno delavstvo imelo. Vsi poštteni delavci zato v skupnost prave delavske organizacije Jugoslovanske strokovne zveze. Bodočnost je delavska!

Gameljne

V nedeljo 24. novembra je bil običajni mesečni strokovni sestanek. Na sestanku smo obravnavali zadnje mezdno gibanje in predstoječe volitve obratnih zaupnikov.

Kar se tiče novih mezd, bodo stopile v veljavo s 4. decembrom 1940, razen minimalnih mezd, ki so stopile v veljavo že 1. oktobra 1940. Minimalne mezde znašajo za naš obrat 4,75 din na uro. Če ni imel dne 1. oktobra 1940 delavec odnosno delavka dne 1. oktobra t. l. na uro din 4,75, bo moral podjetje izplačati razliko. Z novim sporazumom so bile plače pomaknjen od 5 din navzgor na uro. Pri minimalnih mezdah so ostale tako imenovane »novinke«.

Pod tem imenom pojmuje podjetje delavke odnosno delavce, ki niso še dolgo časa v podjetju. Seveda je to le izgovor podjetja, da ostane pri čim nižjih plačah. Zahtevek delavstva pa je, da se uvedejo kategorije in da se ravna plača delavstva po teh. Če se ni uresničen ta zahtevek, naj se zaveda delavstvo, da se je treba za vsako zboljšanje boriti. Mnogo smo že dosegli, vsega pa še ne.

Razveseljivo dejstvo v naši tovarni je, da je smisel za organizacijo vendarle prodr. Ugotoviti moramo, da je večina delavstva organiziranega, le še nekaj je cagovcev. Upamo, da se bodo tudi tem oči odprle in da bodo tudi ti poprijeli pri delu za boljši položaj, ne le svoj, ampak vseh tovarišev in tovarišic. Mogoče ni kdo zadovoljen s sedanjo ureditvijo plač. Kdor ni, naj javi organizaciji in navede razloge. Bomo šli prav gotovo zopet v novo borbo, da dosežemo pravice.

Delavski koledarčki so bili razprodani nepričakovano hitro. Prav je tako. Delavski koledarček je naš lju-

beznivi spremljevalec, ki nam daje navodila v vseh glavnih delavskih vprašanjih. JSZ bo dala natisniti novo naklado. Zaradi tega je bilo sklenjeno, da bo skupina takoj ugotovila, koliko koledarčkov še potrebuje in jih naročila. Prosimo, da to upoštevajo vsi člani in članice in se čimprej odločijo za naročilo koledarčka.

Na sestanku smo obravnavali tudi gospodarsko vprašanje organizacije. Kar se tiče naše skupine, bomo storili svojo dolžnost v polni meri, kakor so pač dolžni zavedni in disciplinirani člani.

Kamnik

V »Delavski pravici« št. 13. in št. 17. smo že pisali o naših izgubljenih knjigah in šahih. Vse je izgledalo, da jih več ne bo. Sklicevali smo se, da je dolžnost katoličana po sedmi božji zapovedi tujo lastnino vrniti. Knjige so pa bile izročene v varstvo pomožnega knjižničarja »Društva Kamnik«.

Na ta naša članek se je pa oglasil v listu »Pod Grintovci« nekdo, ki se je najbrže čutil prizadetega. Hotel je dokazati, da po sedmi božji zapovedi le ni dolžnost tujo lastnino za »nemarneži« nositi. Toda mi smo knjige vneto iskali ter je očitek nemarneži čisto

Razgledi

Usodepolni tedni sedanje vojne se bližajo judovzhodu Evrope. Na eni strani stoji za Grke ugoden potek vojne v Albaniji, na drugi strani pa zapoved sil osišča, da mora biti Anglija do spomladni vržena iz Sredozemskega morja. Zato je v kratkem pričakovati s strani sil osi vojaškega delovanja na Balkanu in na Bližnjem vzhodu. Razširitev trojnega sporazuma Nemčije, Italije in Japonske na nadaljnje države: Madžarsko, Romunijo, Slovaško, napoveduje, da bodo tem diplomatskim predpripravam sledila vojna dejanja. Vsa pozornost je z dneva v dan bolj obrnjena na Bolgarijo in Turčijo. Toda ni izključeno, da bi že prvi vojni sunki ne mogli zadeti tudi še drugam.

»Postranske važnosti je«, je zapisal italijanski list »Telegrafo« ob razširitvi bloka sil osi, če ta ali ona podnavska država pristopi k temu sporazumu. Bolj zanimivo bo vedeti, kako je že vsa Evropa solidarna proti Angliji in kako ta blok ne bo omejen na duhovno sodelovanje, temveč bo sodeloval aktivno na političnem in gospodarskem polju v ugodnem trenutku pa tudi na bojnem polju. S tem je italijanski list gotovo povedal glavni namen, da pomeni razširitev bloka tudi razširitev vojne proti jugovzhodu.

»Če stojimo pred vstopom v vojno, potem naj o tem odloča bolgarski narod«, je rekel v petek v bolgarski skupščini bivši predsednik bolgarske vlade Mušanov, ko je govoril proti nameri bolgarske vlade, da Bolgarijo zaplete v vojno. Vladni poslanec Dumanov je namreč na tej seji rekel, da odnošaji med Jugoslavijo in Bolgarijo ne bodo urejeni, dokler Jugoslavija ne vrne Bolgariji Macedonije. Že pred tem udarcem proti Jugoslaviji je bolgarsko časopisje pisalo o tem, da je prišel ugodni čas, da Bolgarija postavi zahteve po razširitvi svojega ozemlja na račun Jugoslavije, Grčije in Turčije.

Turčija ne verjame, da bi Bolgarija zaradi enega pristanišča na Egejskem morju proti volji bolgarskega ljudstva šla v vojno, tako so pisali nedeljski turški listi. Kajti Bolgarija dobro ve, tako pišejo ti listi, da bi Turčija smatrala vsakršno premikanje njenih ali drugih čet proti grški meji za izživanje Turčije. Turčija bi že to smatrala za napad nanjo. Turški listi so zapisali, da je najbolj nevarno, da se mir prekrši takrat, kadar katera država ni pripravljena. Zato je Turčija tako moralno kot materialno močna ter pripravljena.

Kot vojne priprave Turčije je treba smatrati ukrepe o zatemnitvi vsega ozemlja, proglas o obsednem stanju v vsem evropskem delu Turčije ter prevzem oblasti, ukinitve večine prometa z osebnimi vlaki, ukinitve večine pro-

odveč. Vprašali smo g. knjižničarja »Društva Kamnik«, vpraševali njegovega pomočnika. Toda dragocenih knjig ni bilo od nikoder in nikjer. Tudi v knjižnici ne, kamor smo jih dali hraniti in kot se je trdilo, da se tam nahajajo. — Tako in zaradi tega smo vso zadevo izročili orožnikom, pa zopet brez uspeha. Ob neumornem poizvedovanju pa smo jim končno le prišli na sled. Pomočnik knjižničarja »Društva Kamnik« si jih je prilastil, pa jih zaradi varnosti odnesel v shrambo v tuje stanovanje. Pri zaslišanju orožnikov je še vedno tajil, da ne ve, kje so. Ko so mu pa povedali, da že drugi vedo, kje so, se je končno vdal. Skupina JSZ ga ni tožila, ker je g. Letnar vse priznal, tudi nabavno ceno še pogrešanih knjig. — Z vztrajnim poizvedovanjem smo popolnoma opričeli sum skupine, po kateri poti je zginil naš knjižni zaklad, ki smo ga začeli snovati. Pokazal pa je tudi to, da trditve v listu »Pod Grintovci«, češ da so knjige, samo nobeden se zanje ne zmeni, ne ustreza resnici.

To sporočamo, da imajo člani 17 knjig na razpolago za študij in čtivo, pa še zato, ker se je za njihovo zagotetno usodo zanimala tudi ostala javnost v Kamniku.

meta z motornimi vozili. Zatemnitev mest in zmanjšanje prometa z osebnimi vlaki je odredjena tudi v Bolgariji.

Ali gredo Bolgari v Berlin? V soboto so poročali iz Rima, da potujeta v ponedeljek v Nemčijo bolgarski ministrski predsednik in zunanji minister. V nedeljo je objavila bolgarska vlada, da je Nemčiji stališče Bolgarije znano, ker je bil na razgovoru kralj Boris in druge osebnosti, da bolgarski ministri ne pridejo v Nemčijo. Nekateri listi pa so objavili, da najmanj še en teden gotovo ne pridejo. Kaj je vzrok, da se ta obisk odlaga, bo prav zanimivo zvedeti.

Rusija pravi, da ni tako. Ko je Madžarska podpisala svoj pristop k trojnemu sporazumu, je vplivni nemški list napisal, da je Madžarska pristopila k trojezi s sodelovanjem in z obritvijo Sovjetske Rusije. Ruski tiskovni urad je izdal poročilo, da ta vest nikakor ne odgovarja resnici.

Ruski poslanik v Berlinu se menja in bo mesto sedanjega poslanika Skvarčeva to mesto prevzel Dekanov, doslej pomočnik zunanjega komisarja. Menjanje poslanikov na tako važnem mestu je navadno pomenilo menjanje odnošajev med dvema državama. Kaj bo pomenilo to pot, gotovo ne bo ostalo dolgo zakrito zaradi dogodkov, ki se bodo razvili na Bližnjem vzhodu.

Nemčija ne bi dovolila... Zanimivo poročilo je objavil rumunski vladni list »Universul« iz Berlina: poročilo pravi, da bi Nemčija ne dovolila več, da bi Sovjeti na Balkanu delali kake ovire nemškim načrtom. Nemčija — pravi to poročilo — da je tako močna, da bi takšne motnje lahko preprečila sama, tem laže, ker ima danes na razpolago ozemlja zaveznikov trojne zveze ob Crnem morju.

Kaj vse ni res. Italijanski časopisni urad Stefani je objavil, da ni res, da so se nekatere italijanske čete, ko so se umikale pred grško ofenzivo, zatelele na jugoslovansko ozemlje, kakor je to poročal londonski radio. Stefani pravi, da je ta vest plod močne domisljije in popolnoma izmišljena.

Najmanj, kar moraš storiti za delavstvo, je, da točno vsak mesec plačaš članarino. Organizacija brez sredstev za borbo je le mrtvo telo brez življenja.

Delavska

GLASILO PRAVICA
KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva c. 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon šte. 4918. Številka pošt. čkovnega računa 14.908. Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za vse leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din. List urejuje in zanj odgovarja Tone Faljar v Ljubljani, izdaja za konzorij »Delavske pravice« Srečko Zamer, Ljubljana. Tiska Zadržna tiskarna r. z. s. o. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejce)

Slaščičarna Pelicon, Ljubljana
Wolfova ulica • podružnica Miklošičeva cesta

»priporoča najpečjo izbiro finih tort, piškotov in bonbonov.

Vsi v slaščičarno Pelicon!